

Sygn. akt II Cz 646/13

POSTANOWIENIE

Dnia 6 listopada 2013 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSO Piotr Starosta

Sędziowie: SO Wojciech Borodziuk

SO Tomasz Adamski (spr.)

po rozpoznaniu w dniu 6 listopada 2013 roku w Bydgoszczy

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z powództwa (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

Spółki komandytowej z siedzibą w P.

przeciwko K. N.

o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną

na skutek zażalenia pozwanej

na postanowienie Sądu Rejonowego w Bydgoszczy z dnia 4 kwietnia 2013 roku

sygn. akt I C 328/13

postanawia:

zażalenie oddalić.

II Cz 646/13

UZASADNIENIE

Postanowieniem z dnia 4 kwietnia 2013 roku Sąd Rejonowy w Bydgoszczy udzielił powódce zabezpieczenia powództwa w sprawie o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną poprzez ustanowienie dla pozwanej zakazu zbywania i obciążania nieruchomości położonej w B. przy ul. (...) dla której Sąd Rejonowy w Bydgoszczy prowadzi księgę wieczystą o numerze (...).

Sąd I instancji wskazał, że powódka wystąpiła do sądu z powództwem o uznanie za bezskuteczną wobec niej umowy darowizny, której przedmiotem była własność nieruchomości położonej w B. przy ul. (...) zawartej między G. N. a pozwaną. W uzasadnieniu wskazała, że jest wierzycielem J. N. i G. N.. 21 listopada 2012 roku dłużnicy przenieśli własność spornej nieruchomości - jedynego majątku z którego mogło nastąpić zaspokojenie wierzyciela, na rzecz córki dłużników K. N.. Powód podniósł, że czynność ta dokonana była z pokrzywdzeniem wierzyciela przez dłużników, którzy działali ze świadomością tego pokrzywdzenia. Powód wskazał, że wyrokiem z dnia 31 stycznia 2005 roku w sprawie I C 1425/02 Sąd Rejonowy w Bydgoszczy zasądził określoną kwotę na rzecz powoda od J. N.. Umową w przedmiocie podziału majątku wspólnego małżeńskiego z dnia 11 sierpnia 2003 roku J. N. oraz jego żona G. N. dokonali podziału majątku wspólnego w ten sposób, że własność nieruchomości położonej w B. przy ul. (...) nabyła w całości G. N.. Wyrokiem Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 24 kwietnia 2008 roku w sprawie II Ca 147/08

czynność ta została uznana za bezskuteczną wobec powoda. Następnie powód wystąpił z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika, którą uzyskał. Wówczas doszło do dalszego

2

przeniesienia własności nieruchomości pod tytułem darmym na pozwaną K. N..

W ocenie sądu I instancji żądanie powoda udzielenia zabezpieczenia w sposób określony przez powódkę winno zostać uwzględnione. Powódka uprawdopodobniła swoje roszczenie z art. 527 kc, ma nadto interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia, gdyż zbycie nieruchomości przez pozwaną wpłynęłoby negatywnie na możliwość osiągnięcia celu niniejszego postępowania, skoro nieruchomość ta jest jedynym składnikiem majątku z którego może nastąpić zaspokojenie wierzyciela.

Zażalenie na powyższe postanowienie wniosła pozwana K. N. domagając się jego zmiany poprzez oddalenie wniosku o udzielenie zabezpieczenia. Żaląca się wskazała, w pierwszym rzędzie, że powódka nie wykazała w jakikolwiek sposób, by jej dłużniczką była G. N.. Powołała się nadto na orzeczenie Sądu Okręgowego w Bydgoszczy w sprawie II Ca 267/11 z dnia 15 czerwca 2011 roku, którym sąd uchylił zaskarżone postanowienie sądu rejonowego i oddalił wniosek o wpisanie w księdze wieczystej (...) ostrzeżenia o toczącym się postępowaniu egzekucyjnym z wniosku spółki (...) przeciwko J. N.. W uzasadnieniu tego orzeczenia wskazano, że wnioskodawca uzyskał możliwość prowadzenia egzekucji w takim zakresie, w jakim wcześniej prawo własności do tej nieruchomości przysługiwało dłużnikowi. W niniejszej zaś sprawie możliwość prowadzenia egzekucji dotyczyła udziału w nieruchomości w 1/2 części, która przysługiwała dłużnikowi J. N.. W dalszej części zażalenia pozwana podniosła, że nadanie klauzuli wykonalności przeciwko małżonce dłużnika J. N., G. N. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową małżeńską niczego nie zmienia, skoro w dniu 13 grudnia 2010 roku, gdy zapadło orzeczenie nadające tę klauzulę nie istniał już żaden majątek wspólny, gdyż wcześniej nastąpiło zniesienie tej wspólności między małżonkami, a dotychczasowy majątek wspólny - stał się majątkiem udziałowym - współwłasnością w częściach

3

równych. Pozwana zaprzeczyła też, by nosiła się z zamiarem zbycia nieruchomości, która służy zaspokajaniu jej potrzeb mieszkaniowych. W odpowiedzi na zażalenie powódka wniosła o jego oddalenie podnosząc, że nie podziela argumentacji zawartej w zażaleniu i dodając, iż G. N. darując nieruchomość pozwanej zmusiła ją do wytoczenia niniejszego powództwa, a ewentualne dalsze przeniesienie własności nieruchomości przez pozwaną powodowało by konieczność wytoczenia kolejnego powództwa ze skargi pauliańskiej, czemu zabezpieczenie powództwa zapobieże.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zażalenie jest niezasadne.

Zgodnie z art. 730 kpc¹§1 kpc udzielenia zabezpieczenia może żądać każda strona, jeżeli uprawdopodobni roszczenie oraz interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia. Jeżeli przedmiotem zabezpieczenia nie jest roszczenie pieniężne (np. roszczenie o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną wobec powoda) sąd udziela zabezpieczenia w taki sposób, jaki uzna za odpowiedni stosownie do okoliczności, w szczególności może ustanowić zakaz zbywania przedmiotów lub praw objętych postępowaniem (art. 755 § 1 pkt 2 kpc).

Z kolei z regulacji zawartej w art. 527 kc wynika, że ochrona wierzyciela, którą zapewnia skarga pauliańska, sprowadza się do uznania czynności prawnej dłużnika dokonanej z pokrzywdzeniem wierzycieli za bezskuteczną w stosunku do wierzyciela, który czynność zaskarżył. Orzeczenie zapadłe w takiej sprawie ma charakter konstytutywny. Konsekwencją uwzględnienia roszczenia pauliańskiego jest nabycie przez wierzyciela uprawnienia do prowadzenia egzekucji z majątku osoby trzeciej, która odniosła korzyść z zaskarżonej czynności, uprawnienie to jednak jest ograniczone tylko do przedmiotów majątkowych, które wskutek uznania czynności prawnej za bezskuteczną wyszły z majątku dłużnika lub do niego nie weszły (art. 532 kc).

4

Powódka w niniejszej sprawie uprawdopodobniła zasadność swojego roszczenia o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną. Żądając udzielenia zabezpieczenia uprawniony zobligowany jest jednak nadto do wykazania swego interesu prawnego w udzieleniu zabezpieczenia. Interes prawny w udzieleniu zabezpieczenia istnieje wtedy, gdy brak zabezpieczenia uniemożliwi lub poważnie utrudni wykonanie zapadłego w sprawie orzeczenia lub w inny sposób uniemożliwi lub poważnie utrudni osiągnięcie celu postępowania w sprawie. Osiągnięcie celu postępowania w rozumieniu art. 730¹§2 kpc wiązać należy z rodzajem ochrony prawnej, której udzielenia żąda się w postępowaniu cywilnym. W przypadku, gdy żądana ochrona prawna polega na ukształtowaniu prawa czy stosunku prawnego chodzi o wyeliminowanie sytuacji w których ochrona prawna zapewniona przez orzeczenie sądu przychodzi zbyt późno, w wyniku czego udaremnione zostaną jego skutki. Celem zabezpieczenia jest wówczas zapewnienie skuteczności przyszłego orzeczenia.

Sąd odwoławczy wskazuje, że rozstrzygnięcie w przedmiocie żądania powódki uznania czynności prawnej dokonanej między jej dłużniczką a pozwaną za bezskuteczną względem niej zapadnie po przeprowadzeniu całego postępowania dowodowego. Na etapie rozstrzygania w przedmiocie wniosku o udzielenie zabezpieczenia, w ocenie sądu, powódka uprawdopodobniła, że dłużniczką wyzbywając się udziału w nieruchomości w B. przy ul. (...) wyzbyła się składnika majątku z którego mogłaby się realnie zaspokoić, a udzielenie zabezpieczenia poprzez ustanowienie zakazu zbywania i obciążania nieruchomości zapobieże ewentualnemu dalszemu wtórnemu zbyciu własności nieruchomości do czasu prawomocnego zakończenia postępowania i umożliwi wykonanie ewentualnie korzystnego dla powódki orzeczenia.

Sąd odwoławczy podkreśla przy tym, że w badanej sprawie wierzytelność powódki powstała w roku 2000, a stwierdzona została wobec J. N. prawomocnym orzeczeniem sądu z 2005 roku. W takiej sytuacji

5

postępowanie związane z ewentualnym nadaniem klauzuli wykonalności przeciwko małżonkowi dłużnika z ograniczeniem jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową toczy się w oparciu o przepisy w brzmieniu sprzed 20 stycznia 2005 roku (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2008 roku, III CZP 77/08). W oparciu o te przepisy, a w szczególności art. 787 kpc Sąd Rejonowy w Bydgoszczy postanowieniem z dnia 13 grudnia 2010 roku w sprawie XII Co 10303/10 nadał na rzecz powódki klauzulę wykonalności wyrokowi wydanemu przeciwko J. N. - także przeciwko jego małżonce G. N. z ograniczeniem jej odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową. Bez znaczenia przy tym pozostawało, że w dacie wydania orzeczenia przez sąd owa wspólność majątkowa już nie istniała, skoro małżonkowie umownie wyłączyli tę wspólność (a nie jak podnosi żaląca się ową wspólność znieśli), a wyłączenie to nastąpiło już po powstaniu wierzytelności (por. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 3 kwietnia 1980 roku, III CZP 13/80). Nie stanowi bowiem przeszkody do nadania tytułowi egzekucyjnemu, wydanemu przeciwko osobie pozostającej w związku małżeńskim, klauzuli wykonalności także przeciwko jej małżonkowi, z ograniczeniem jednak jego odpowiedzialności do majątku objętego wspólnością majątkową, okoliczność, że po powstaniu wierzytelności małżonkowie umownie wyłączyli wspólność ustawową. Stosownie do art. 47 par. 1 krio małżonkowie mogą przez umowę ustanowić rozdzielność majątkową, ale względem innych osób na takie wyłączenie małżonek może się powoływać tylko wówczas, gdy zawarcie umowy majątkowej małżeńskiej i jej rodzaj były tej osobie znane (art. 47¹krio) i to w chwili powstania zobowiązania.

Z chwilą nadania klauzuli wykonalności przeciwko G. N. stała się ona dłużniczką powódki, która upoważniona była do prowadzenia egzekucji z przysługującego jej udziału w majątku wspólnym (w wysokości ^{1/2} części), a z mocy orzeczenia Sądu Okręgowego w Bydgoszczy z dnia 24 kwietnia 2008 roku w sprawie II Ca 147/08 także z przysługującego jej

6

udziału we własności nieruchomości nabytego od J. N. (w wysokości kolejnej 1/2 części). Wyzbycie się zatem przez G. N. własności nieruchomości pod tytułem darmym na rzecz córki mogło zatem nastąpić z pokrzywdzeniem wierzyciela w osobie powoda (co przynajmniej zostało uprawdopodobnione) i uzasadnia udzielenie zabezpieczenia.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy zażalenie uznał za bezzasadne i na podstawie przepisów art. 385 kpc w zw. z art. 397 § 2 kpc je oddalił.